

*แนวทางการพัฒนากระบวนการนิเทศภายในโรงเรียนของกลุ่มโรงเรียนแม่กุ-มหาวัน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตาก เขต 2

มนิรัตน์ นันใจวงศ์^{1*} นลรวช ยุทธวงศ์²

¹นักศึกษาหลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา วิทยาลัยนอร์ทเทิร์น ตาก

²อาจารย์ประจำคณะศึกษาศาสตร์ วิทยาลัยนอร์ทเทิร์น ตาก

*Corresponding author e-mail: maneerat21687@gmail.com

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาสภาพกระบวนการนิเทศภายในโรงเรียนของกลุ่มโรงเรียนแม่กุ-มหาวัน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตาก เขต 2 และ 2) เพื่อหาแนวทางการพัฒนากระบวนการนิเทศภายในโรงเรียนของกลุ่มโรงเรียนแม่กุ-มหาวัน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตาก เขต 2 ประชากรและแหล่งข้อมูลที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา ครูผู้สอนของสถานศึกษากลุ่มโรงเรียนแม่กุ-มหาวัน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตาก เขต 2 ปีการศึกษา 2567 จำนวน 210 คน และผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 9 คน รวมทั้งสิ้น จำนวน 219 คน เครื่องมือที่ใช้เป็นแบบสอบถามและแบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง วิเคราะห์ข้อมูลโดยหาค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการวิเคราะห์เนื้อหา โดยแบบสอบถามมีค่าดัชนีความสอดคล้องรายข้อตั้งแต่ 0.60 – 1.00 และมีค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามทั้งฉบับ เท่ากับ .915 ผลการวิจัยพบว่า 1. สภาพกระบวนการนิเทศภายในโรงเรียนของกลุ่มโรงเรียนแม่กุ-มหาวัน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตาก เขต 2 โดยรวมและรายด้าน เฉลี่ยรวมอยู่ในระดับ มาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านเรียงลำดับจากค่าเฉลี่ยสูงไปหาลด พบว่าด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุดคือ ด้านที่ 4 ด้านการปฏิบัติ การนิเทศ อยู่ในระดับ มาก รองลงมาคือ ด้านที่ 2 ด้านการวางแผนการนิเทศ อยู่ในระดับ มาก ด้านที่ 3 ด้านการสร้างสื่อและเครื่องมือนิเทศ อยู่ในระดับมาก ด้านที่ 5 ด้านการประเมินผลและรายงานผล อยู่ในระดับมาก และด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำ คือ ด้านที่ 1 ด้านการศึกษาสภาพปัจจุบัน ปัญหาและความต้องการ อยู่ในระดับ มาก ตามลำดับ 2. แนวทางการพัฒนากระบวนการนิเทศภายในโรงเรียนของกลุ่มโรงเรียนแม่กุ-มหาวัน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตาก เขต 2 มีข้อเสนอแนะเพื่อใช้เป็นแนวทาง คือ สถานศึกษาควรบรรจุโครงการนิเทศภายในไว้ในแผนปฏิบัติการประจำปีการศึกษา ผู้บริหารสถานศึกษาและผู้รับผิดชอบโครงการนิเทศภายในโรงเรียนควรมีการประชุมชี้แจง ผู้บริหารสถานศึกษาควรสนับสนุนการสร้างสื่อให้กับครูผู้สอนในทุกรายวิชา ควรกำหนดให้มีการประชุม วางแผน เพื่อสร้างความเข้าใจที่ตรงกันระหว่างผู้นิเทศและผู้รับการนิเทศก่อนการนิเทศ และสถานศึกษาควรมีการรายงานผลการปฏิบัติการนิเทศภายในให้คณะกรรมการสถานศึกษา ผู้ปกครอง และผู้มีส่วนได้ส่วนเสียทราบทุกปีการศึกษา

คำสำคัญ: แนวทางการพัฒนา; กระบวนการนิเทศภายใน; กลุ่มโรงเรียนแม่กุ-มหาวัน

* Received: 2025-06-12, Revised: 2025-07-12, Accepted: 2025-07-13

Guidelines for the development of internal supervision processes of Maeku-Mahawan school of Tak Primary Educational Service Area 2

Maneerat Nanjaiwong^{1*} Nontawat Yuttawong²

¹Master of Education Program in Educational Administration, Northern College

²Lecture of Faculty of Education, Northern College

*Corresponding author e-mail: maneerat21687@gmail.com

ABSTRACT

The objective of this research is 1) study the state of the internal supervision process in schools within the Mae Ku-Mahawan School Group, under the Tak Primary Educational Service Area Office 2; and 2) identify guidelines for developing the internal supervision process in schools. 2. The population and data sources used in this research include school administrators and teachers from schools in the Mae Ku-Mahawan School Group, under the Tak Primary Educational Service Area Office 2, academic year 2024, totaling 210 individuals, and 9 experts, resulting in a total of 219 individuals. The instruments used are questionnaires and structured interview forms. Data will be analyzed by calculating percentages, means, standard deviations, and through content analysis. The questionnaires had an item- objective congruence index ranging from 0.60 to 1.00 and an overall questionnaire reliability coefficient of .915. The findings of the research indicated that; 1. The state of the school's internal supervision process for the Mae Ku – Mahawan School Group, under the Office of Tak Primary Educational Service Area 2, overall and by aspect, has an average in the "High" level. When considering each aspect ranked from the highest to the lowest average, it was found that: The aspect with the highest average is Aspect 4: Supervision Implementation, which is at a "High" level. The next highest is Aspect 2: Supervision Planning, which is at a "High" level. Followed by Aspect 3: Development of Supervision Media and Tools, which is at a "High" level. 2. The school should include the internal supervision project in its annual operational plan. School administrators and those responsible for the school's internal supervision project should hold clarification meetings and support the creation of teaching materials for teachers in all subjects. Meetings and planning should be established to ensure mutual understanding between supervisors and those being supervised before the supervision takes place. And the school should report the results of the internal supervision operations to the school committee, parents, and stakeholders every academic year.

Keywords: Guidelines for the development; internal supervision processes; Maeku-Mahawan school group

บทนำ

การศึกษาเป็นกระบวนการจัดการเรียนรู้ที่สำคัญในการพัฒนาคนให้มีคุณภาพ การจัดการศึกษาต้องเป็นไปเพื่อพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ ทั้งร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความรู้และคุณธรรม มีจริยธรรมและวัฒนธรรมในการดำรงชีวิต สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ (ฉบับที่ 4) พ.ศ. 2562 โดยหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 มุ่งพัฒนาผู้เรียนทุกคน ซึ่งเป็นกำลังของชาติ ให้เป็นมนุษย์ที่มีความสมดุล ทั้งด้านร่างกาย ความรู้ คุณธรรม มีจิตสำนึกในความเป็นพลเมืองไทยและเป็นพลเมืองโลก ยึดมั่นในการปกครองตามระบอบประชาธิปไตย อันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข มีความรู้และทักษะพื้นฐาน รวมทั้งเจตคติ ที่จำเป็นต่อการศึกษาระดับอุดมศึกษา และการศึกษาดำเนินชีวิต โดยมุ่งเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญบนพื้นฐานความเชื่อว่าทุกคนสามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้เต็มตามศักยภาพ (กระทรวงศึกษาธิการ, 2551)

การนิเทศภายในมีบทบาทสำคัญในการพัฒนาสถานศึกษา หน่วยงาน คุรุบุคลากรทาง การศึกษาและผู้เกี่ยวข้องให้เข้าสู่มาตรฐานการศึกษาโดยการให้ความร่วมมือช่วยเหลือซึ่งกันและกัน และเกี่ยวข้องกับการบริหารจัดการ จึงเป็นการวางแผนปฏิบัติงานที่เป็นขั้นตอนต่อเนื่องตั้งแต่ต้นจนจบ เพราะการนิเทศภายในโรงเรียนจะเป็นสิ่งที่ช่วยพัฒนาการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพ เนื่องด้วยการนิเทศภายในโรงเรียนเป็นกระบวนการที่มีจุดมุ่งหมายเพื่อปรับปรุง เปลี่ยนแปลงและพัฒนาเกี่ยวกับการสอนของครูทั้งหมด ดังนั้นไม่ว่าจะพิจารณาในแง่มุมใดก็ตาม ผู้บริหารสถานศึกษาสามารถใช้กระบวนการนิเทศภายในโรงเรียนเป็นเครื่องมือในการบริหาร ซึ่งมีความสำคัญที่ผู้บริหารไม่อาจหลีกเลี่ยงได้และจำเป็นต้องปฏิบัติอย่างต่อเนื่อง เพื่อให้ระบบการบริหาร จัดการเกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผล โดยการทำงานร่วมกับครูและบุคลากรทางการศึกษา ประสานงานให้ครูและบุคลากรทางการศึกษาทุกคนทำงานร่วมกันโดยมีจุดมุ่งหมายอันเดียวกัน คือ พัฒนาให้มีผู้เรียนมีคุณภาพและมีคุณสมบัติตามที่หลักสูตรได้กำหนดไว้ มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูง หรือเป็นไปตาม มาตรฐานการเรียนรู้ที่กำหนดไว้ (อดุลย์ แสนสืบ, 2565)

กลุ่มโรงเรียนแม่กุ-มหาวัน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตาก เขต 2 มีความตระหนักในการพัฒนาการนิเทศภายในโรงเรียนเพื่อพัฒนาครูให้สามารถปรับตัวก้าวทันความเปลี่ยนแปลงของสังคมและการศึกษาสามารถปฏิบัติหน้าที่ในการพัฒนาคุณภาพนักเรียนให้มีประสิทธิภาพสูงสุดปรับเปลี่ยนเทคนิควิธีการสอน เน้นทักษะกระบวนการเรียนการสอนโดยยึดนักเรียนเป็นสำคัญ แผนพัฒนาการศึกษา พ.ศ. 2566-2570 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตาก เขต 2 (2566)

เนื่องด้วยกระบวนการนิเทศภายในโรงเรียนของกลุ่มโรงเรียนแม่กุ-มหาวัน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตาก เขต 2 ในปีการศึกษาที่ผ่านมาพบว่าการช่วยเหลือครูโดยตรงของผู้นิเทศและผู้รับการนิเทศยังมีการเตรียมการหรือวางแผนการนิเทศร่วมกันน้อย การดำเนินการด้านการนิเทศภายในโรงเรียนไม่ครบทุกขั้นตอนยังขาดความต่อเนื่องด้านการเตรียมความพร้อมในการนิเทศภายใน การปฏิบัติการนิเทศภายในไม่เป็นไปตามแผน งบประมาณในการนิเทศด้านต่าง ๆ มีจำนวนจำกัด

รายงานผลการดำเนินงานประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2566 สำนักเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตาก เขต 2 (2566)

กระบวนการนิเทศภายในเป็นส่วนสำคัญในการพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนการสอนโดยอาศัยความร่วมมือกันของทุกฝ่าย ผู้บริหารสถานศึกษาสามารถบริหารงานอย่างเป็นระบบ ส่งผลให้ผู้เรียนสามารถเรียนรู้ได้อย่างเต็มศักยภาพและมีคุณภาพตามเป้าหมายของสถานศึกษาและมาตรฐานการเรียนรู้ของหลักสูตร ผู้วิจัยได้เห็นถึงความสำคัญในการศึกษาสภาพกระบวนการนิเทศภายในโรงเรียนของกลุ่มโรงเรียนแม่กุ-มทววัน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตาก เขต 2 เพื่อหาแนวทางการพัฒนากระบวนการนิเทศภายในโรงเรียนของกลุ่มโรงเรียนแม่กุ-มทววัน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตาก เขต 2

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพกระบวนการนิเทศภายในโรงเรียนของกลุ่มโรงเรียนแม่กุ-มทววัน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตาก เขต 2
2. เพื่อหาแนวทางการพัฒนากระบวนการนิเทศภายในโรงเรียนของกลุ่มโรงเรียนแม่กุ-มทววัน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตาก เขต 2

ระเบียบวิธีวิจัย

1. การศึกษาสภาพกระบวนการนิเทศภายในโรงเรียนของกลุ่มโรงเรียนแม่กุ-มทววัน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตาก เขต 2
  - 1.1 การวิจัยครั้งนี้มุ่งศึกษาสภาพกระบวนการนิเทศภายในโรงเรียนของกลุ่มโรงเรียนแม่กุ-มทววัน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตาก เขต 2 โดยผู้วิจัยได้ส่งเคราะห์เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับกระบวนการนิเทศภายในโรงเรียน แบ่งออกเป็น 5 ด้าน ดังนี้
    - 1.1.1 การศึกษาสภาพปัจจุบัน ปัญหาและความต้องการ
    - 1.1.2 การวางแผนการนิเทศ
    - 1.1.3 การสร้างสื่อและเครื่องมือนิเทศ
    - 1.1.4 การปฏิบัติการนิเทศ
    - 1.1.5 การประเมินผลและการรายงานผล
  - 1.2 ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอนของสถานศึกษา กลุ่มโรงเรียนแม่กุ-มทววัน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตาก เขต 2 ผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 14 คน และครูผู้สอนจำนวน 196 คน รวมทั้งสิ้น 210 คน ปีการศึกษา 2567

1.3 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

การวิจัยในครั้งนี้มุ่งศึกษาสภาพกระบวนการนิเทศภายในโรงเรียนของกลุ่มโรงเรียนแม่กุ-มหาวิทยาลัย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตาก เขต 2 โดยแบ่งออกเป็น 2 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 สอบถามเกี่ยวกับสภาพทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม มีลักษณะกำหนดคำตอบให้เลือก (Multiple Choice) ประกอบด้วย เพศ อายุ ระดับการศึกษาสูงสุด ตำแหน่ง และประสบการณ์ในการทำงาน

ตอนที่ 2 สอบถามเกี่ยวกับสภาพกระบวนการนิเทศภายในของกลุ่มโรงเรียนแม่กุ-มหาวิทยาลัย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตาก เขต 2

แบบสอบถามมีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ (Rating Scale) ของลิเคิร์ท (Likert's Five Rating Scale) วิเคราะห์โดยการหาค่าเฉลี่ย (μ) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (σ) และมีเกณฑ์การแปลความหมายของค่าเฉลี่ย ดังนี้ (บุญชม ศรีสะอาด, 2560)

5 หมายถึง มีการปฏิบัติ อยู่ในระดับ มากที่สุด

4 หมายถึง มีการปฏิบัติ อยู่ในระดับ มาก

3 หมายถึง มีการปฏิบัติ อยู่ในระดับ ปานกลาง

2 หมายถึง มีการปฏิบัติ อยู่ในระดับ น้อย

1 หมายถึง มีการปฏิบัติ อยู่ในระดับ น้อยที่สุด

1.4 การสร้างและการทดสอบเครื่องมือ

ผู้วิจัยดำเนินการสร้างเครื่องมือในการวิจัย โดยการดำเนินการดังนี้

1.4.1 กำหนดกรอบข้อคำถามสำหรับแบบสอบถามตอนที่ 1 สำหรับการสอบถามสภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม ประกอบด้วย เพศ อายุ ระดับการศึกษา ตำแหน่ง และประสบการณ์ทำงาน

1.4.2 ศึกษาเอกสาร แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนากระบวนการนิเทศภายในโรงเรียน ของกลุ่มโรงเรียนแม่กุ-มหาวิทยาลัย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตาก เขต 2 เพื่อกำหนดขอบเขตด้านเนื้อหา

1.4.3 สร้างแบบสอบถามตามขอบเขตด้านเนื้อหาที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนากระบวนการนิเทศภายในโรงเรียน ของกลุ่มโรงเรียนแม่กุ-มหาวิทยาลัย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตาก เขต 2 โดยแบ่งออกเป็น 2 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 สอบถามเกี่ยวกับสภาพทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม มีลักษณะกำหนดคำตอบให้เลือก (Multiple Choice) ประกอบด้วย เพศ อายุ ระดับการศึกษาสูงสุด ตำแหน่ง และประสบการณ์ในการทำงาน

ตอนที่ 2 สอบถามเกี่ยวกับสภาพกระบวนการนิเทศภายในของกลุ่มโรงเรียนแม่กุ-มหาวิทยาลัย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตาก เขต 2

แบบสอบถามมีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ (Rating Scale) ของ ลิเคิร์ท (Likert's Five Rating Scale) วิเคราะห์โดยการหาค่าเฉลี่ย (μ) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (σ) และมีเกณฑ์การแปลความหมายของค่าเฉลี่ย ดังนี้ (บุญชม ศรีสะอาด, 2560)

- 5 หมายถึง มีการปฏิบัติ อยู่ในระดับ มากที่สุด
- 4 หมายถึง มีการปฏิบัติ อยู่ในระดับ มาก
- 3 หมายถึง มีการปฏิบัติ อยู่ในระดับ ปานกลาง
- 2 หมายถึง มีการปฏิบัติ อยู่ในระดับ น้อย
- 1 หมายถึง มีการปฏิบัติ อยู่ในระดับ น้อยที่สุด

1.4.4 นำแบบสอบถามที่สร้างขึ้นไปเสนออาจารย์ที่ปรึกษา เพื่อพิจารณาความถูกต้อง ครอบคลุม และข้อเสนอแนะ ก่อนนำมาปรับปรุงแก้ไขแล้วจัดพิมพ์เป็นแบบสอบถามฉบับสมบูรณ์

1.4.5 นำแบบสอบถามฉบับสมบูรณ์ไปให้ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 คน ตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content validity) โดยใช้วิธีการหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (Index of Item-Objective Congruence : IOC) ของข้อคำถามกับวัตถุประสงค์ ในข้อคำถามได้กำหนดระดับความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญเป็น 3 ระดับ คือ สอดคล้อง = +1 ไม่แน่ใจ = 0 และไม่เห็นด้วย = -1 โดยหาค่า IOC ต้องมีค่าตั้งแต่ 0.60 ขึ้นไป

1.4.6 นำเสนอแบบสอบถามที่ผ่านการตรวจสอบของผู้เชี่ยวชาญมาวิเคราะห์หาค่าดัชนีความสอดคล้อง (Index of Item-Objective Congruence : IOC) ของข้อคำถามกับวัตถุประสงค์และกำหนดระดับความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญไว้ 3 ระดับ คือ สอดคล้อง = +1 ไม่แน่ใจ = 0 และไม่สอดคล้อง = -1 โดยกำหนดค่า IOC รายข้อต้องมีค่าตั้งแต่ 0.60 ขึ้นไป จึงจะถือว่าข้อคำถามนั้นใช้ได้ จากนั้นนำแบบสอบถามมาปรับปรุงแก้ไขข้อความตามข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญ แล้วนำเสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษาอีกครั้งหนึ่งเพื่อตรวจสอบความสมบูรณ์ของแบบสอบถาม

1.4.7 ผู้วิจัยนำแบบสอบถามไปทดลองใช้ (Try out) กับกลุ่มครูผู้สอนที่ไม่ใช่กลุ่มประชากรที่ใช้ในการวิจัย แต่มีคุณสมบัติเหมือนกับกลุ่มประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ รวมทั้งสิ้นจำนวน 30 คน ได้ค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับ .915

1.4.8 นำแบบสอบถามที่ได้ทำการแก้ไขปรับปรุงแล้ว นำเสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษาอีกครั้งหนึ่งเพื่อตรวจสอบความสมบูรณ์ของแบบสอบถาม

1.4.9 จัดพิมพ์แบบสอบถามฉบับสมบูรณ์ เพื่อนำไปเก็บรวบรวมข้อมูลต่อไป

1.4.10 ผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูลได้จำนวน 210 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 100

1.5 ผู้วิจัยได้ดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลตามขั้นตอน ดังนี้

1.5.1 แบบสอบถามตอนที่ 1 เกี่ยวกับข้อมูลสภาพทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ลักษณะเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Multiple choices) ประกอบด้วย เพศ อายุ ระดับการศึกษาสูงสุด

ตำแหน่ง และประสบการณ์ในการทำงาน วิเคราะห์โดยการแจกแจงความถี่ (Frequency distribution) และ หาค่าร้อยละ (Percentage) คำนวณโดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์

1.5.2 แบบสอบถามตอนที่ 2 เกี่ยวกับสภาพกระบวนการนิเทศภายในโรงเรียน ของ กลุ่มโรงเรียนแม่กุ-มหาวัน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตาก เขต 2 หาค่าเฉลี่ย (μ) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (σ) และมีเกณฑ์การแปลความหมายของค่าเฉลี่ย ดังนี้ (บุญชม ศรีสะอาด, 2560) ดังนี้

ค่าเฉลี่ย 4.51 - 5.00 หมายถึง มีการปฏิบัติ อยู่ในระดับ มากที่สุด

ค่าเฉลี่ย 3.51 - 4.50 หมายถึง มีการปฏิบัติ อยู่ในระดับ มาก

ค่าเฉลี่ย 2.51 - 3.50 หมายถึง มีการปฏิบัติ อยู่ในระดับ ปานกลาง

ค่าเฉลี่ย 1.51 - 2.50 หมายถึง มีการปฏิบัติ อยู่ในระดับ น้อย

ค่าเฉลี่ย 1.00 - 1.50 หมายถึง มีการปฏิบัติ อยู่ในระดับ น้อยที่สุด

2. การหาแนวทางการพัฒนากระบวนการนิเทศภายในโรงเรียน ของกลุ่มโรงเรียนแม่กุ-มหาวัน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตาก เขต 2

2.1 แหล่งข้อมูลที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 9 คน โดยกำหนดคุณสมบัติ ตามเกณฑ์ข้อใดข้อหนึ่ง ดังต่อไปนี้

2.1.1 ผู้บริหารการศึกษาที่มีวิทยฐานะชำนาญการพิเศษขึ้นไป มีวุฒิการศึกษาปริญญาโท ขึ้นไปหรือเทียบเท่า และมีความรู้และประสบการณ์ในการบริหารงานวิชาการ ไม่น้อยกว่า 3 ปี จำนวน 3 คน

2.1.2 ผู้บริหารสถานศึกษาที่มีวิทยฐานะชำนาญการพิเศษขึ้นไป มีวุฒิการศึกษาปริญญาโท ขึ้นไปหรือเทียบเท่า มีความรู้และประสบการณ์ทางการบริหารงานวิชาการมาแล้วไม่น้อยกว่า 3 ปี จำนวน 3 คน

2.1.3 นักวิชาการทางการศึกษา ที่ปฏิบัติหน้าที่ดูแลเกี่ยวกับกลุ่มบริหารงานวิชาการ โดย ปฏิบัติงานด้านการนิเทศภายใน หรืองานอื่นที่เกี่ยวข้อง ไม่น้อยกว่า 3 ปี จำนวน 3 คน

2.2 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นแบบสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้าง แบ่งเครื่องมือ ออกเป็น 2 ตอน คือ

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ทรงคุณวุฒิ

ตอนที่ 2 แบบสัมภาษณ์รายด้าน เป็นแบบสัมภาษณ์มีโครงสร้าง (Structured interview) ข้อคำถามเพื่อการสัมภาษณ์หาแนวทางการพัฒนากระบวนการนิเทศภายในโรงเรียน ของกลุ่ม

โรงเรียนแม่กุ-มหาวัน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตาก เขต 2 ซึ่งผู้วิจัยวิเคราะห์จากรายงานการวิจัยที่เกี่ยวข้อง ลักษณะเป็นคำถามปลายเปิดที่ได้จากการวิเคราะห์ผลการศึกษาสภาพกระบวนการนิเทศภายในของสถานศึกษาที่มีค่าเฉลี่ยน้อย มาสร้างเป็นแบบสัมภาษณ์ให้ครอบคลุมขอบเขตเนื้อหาทั้ง 5 ด้าน

2.3 การสร้างและการทดสอบเครื่องมือ

2.3.1 ศึกษาแนวคิดทฤษฎีและรายงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการสร้างแบบสัมภาษณ์

2.3.2 นำผลการศึกษาในแบบสอบถามตอนที่ 2 การศึกษาสภาพกระบวนการนิเทศภายในโรงเรียน ของกลุ่มโรงเรียนแม่กุ-มหาวัน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตาก เขต 2 ที่มีการปฏิบัติค่าเฉลี่ยต่ำที่สุดในด้านนั้น และผลการวิจัยแบบสอบถามตอนที่ 2 มาเป็นแนวทางในการสร้างเป็นแบบสัมภาษณ์

2.3.3 นำแบบสัมภาษณ์ที่สร้างขึ้นเสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษา เพื่อตรวจสอบความถูกต้องในการใช้ภาษาและความครอบคลุมตามขอบเขตเนื้อหาที่จะวิจัย พร้อมให้ข้อเสนอแนะในการแก้ไขปรับปรุง

2.3.4 นำแบบสัมภาษณ์ที่ได้ทำการแก้ไขปรับปรุงแล้ว นำเสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษาอีกครั้งหนึ่งเพื่อตรวจสอบความสมบูรณ์ของแบบสัมภาษณ์

2.3.5 จัดพิมพ์แบบสัมภาษณ์ฉบับสมบูรณ์ เพื่อนำไปเก็บรวบรวมข้อมูลต่อไป

2.4 การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิจัยเพื่อหาแนวทางการพัฒนากระบวนการนิเทศภายในโรงเรียน ของกลุ่มโรงเรียนแม่กุ-มหาวัน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตาก เขต 2 ผู้วิจัยดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลโดยการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) แจกแจงความถี่และจัดลำดับ แล้วสรุปอุปนัย นำเสนอแบบความเรียง

ผลการวิจัย

ผลการวิจัยเรื่อง แนวทางการพัฒนากระบวนการนิเทศภายในโรงเรียนของกลุ่มโรงเรียนแม่กุ-มหาวัน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตาก เขต 2 สรุปได้ดังนี้

ตารางที่ 1 แสดงค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเกี่ยวกับสภาพกระบวนการนิเทศภายในโรงเรียนของกลุ่มโรงเรียนแม่กุ -มหาวัน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตาก เขต 2 โดยรวมและรายด้าน

ด้านที่	รายการ	ระดับปฏิบัติ		แปลผล
		μ	σ	
1	ด้านการศึกษาสภาพปัจจุบัน ปัญหาและความต้องการ	3.97	0.31	มาก
2	ด้านการวางแผนการนิเทศ	4.44	0.32	มาก
3	ด้านการสร้างสื่อและเครื่องมือนิเทศ	4.41	0.26	มาก
4	ด้านการปฏิบัติการนิเทศ	4.56	0.28	มากที่สุด
5	ด้านการประเมินผลและรายงานผล	4.36	0.28	มาก
รวมเฉลี่ย		4.35	0.29	มาก

จากตารางที่ 1 พบว่า การศึกษาสภาพกระบวนการนิเทศภายในโรงเรียน ของกลุ่มโรงเรียนแม่กุ -มหาวัน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตาก เขต 2 โดยรวมและรายด้านรวมเฉลี่ย อยู่ในระดับมาก ($\mu = 4.35$, $\sigma = 0.29$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านเรียงลำดับจากค่าเฉลี่ยสูงไปหาต่ำ พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุดคือ ด้านที่ 4 ด้านการปฏิบัติการนิเทศ อยู่ในระดับมาก ($\mu = 4.56$, $\sigma = 0.28$) รองลงมาคือด้านที่ 2 ด้านการวางแผนการนิเทศ อยู่ในระดับมาก ($\mu = 4.44$, $\sigma = 0.32$) ด้านที่ 3 ด้านการสร้างสื่อและเครื่องมือนิเทศ อยู่ในระดับมาก ($\mu = 4.41$, $\sigma = 0.26$) ด้านที่ 5 ด้านการประเมินผลและรายงานผล อยู่ในระดับมาก ($\mu = 4.36$, $\sigma = 0.28$) และด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ด้านที่ 1 ด้านการศึกษาสภาพปัจจุบัน ปัญหาและความต้องการ อยู่ในระดับมาก ($\mu = 3.97$, $\sigma = 0.31$) ตามลำดับ หากพิจารณาเป็นรายข้อของแต่ละด้านผลการวิจัยสามารถสรุปได้ ดังนี้

1.1 ด้านที่ 1 การศึกษาสภาพปัจจุบัน ปัญหาและความต้องการ รวมเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($\mu = 3.97$, $\sigma = 0.31$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อเรียงลำดับจากค่าเฉลี่ยสูงไปหาต่ำ 3 ลำดับแรก พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุดคือ ข้อที่ 10 โรงเรียนมีการนำผลการวิเคราะห์จากประเด็นการนิเทศมากำหนดค่าเป้าหมายการพัฒนาที่เชื่อมโยงกับมาตรฐานอยู่ในระดับมาก ($\mu = 4.43$, $\sigma = 0.77$) รองลงมาคือ ข้อที่ 9 โรงเรียนมีการจัดลำดับความสำคัญของปัญหาหรือความต้องการเร่งด่วนหรือที่เห็นว่าสำคัญที่สุดก่อน อยู่ในระดับมาก ($\mu = 4.40$, $\sigma = 0.78$) ข้อที่ 11 โรงเรียนมีการสร้างการรับรู้ระหว่างผู้เกี่ยวข้องทุกฝ่ายให้มีเป้าหมายในการดำเนินงานร่วมกัน ด้วยการใช้สื่อและวิธีการที่หลากหลาย เช่น การประชุม การสัมมนา การประชาสัมพันธ์จัดทำเอกสาร หรือเผยแพร่ในเว็บไซต์ของโรงเรียน อยู่ในระดับมาก ($\mu = 4.40$, $\sigma = 0.61$) ตามลำดับ และข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ข้อที่ 5 ครูผู้สอนมีการร่วมกันวิเคราะห์ปัญหา สาเหตุของ

ปัญหา แนวทางการแก้ปัญหา และร่วมกันตัดสินใจเลือกวิธีการแก้ปัญหาในการพัฒนาผู้เรียนให้มี
ความก้าวหน้าในการเรียน อยู่ในระดับ ปานกลาง ($\mu = 3.35, \sigma = 1.17$)

1.2 ด้านที่ 2 ด้านการวางแผนการนิเทศ รวมเฉลี่ยอยู่ในระดับ มาก ($\mu = 4.44, \sigma = 0.65$)
เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อเรียงลำดับจากค่าเฉลี่ยสูงไปหาต่ำ 3 ลำดับแรก พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุดคือ ข้อ
ที่ 3 ผู้นิเทศมีการกำหนดระยะเวลาในการนิเทศ โดยกำหนดระยะเวลาในการนิเทศที่เหมาะสมกับการ
แก้ปัญหาและการพัฒนาอยู่ในระดับมากที่สุด ($\mu = 4.56, \sigma = 0.78$) รองลงมาคือ ข้อที่ 1 ผู้บริหารและ
คณะครูมีการนำปัญหาและความต้องการจากการวิเคราะห์มากำหนดแนวทางหรือวิธีการพัฒนาที่
หลากหลายตามปัญหาที่เกิดขึ้น อยู่ในระดับมากที่สุด ($\mu = 4.49, \sigma = 0.64$) ข้อที่ 4 ผู้นิเทศมีการกำหนด
กิจกรรมการนิเทศที่เหมาะสมตามสภาพปัญหาและความต้องการ เช่น การประชุมสัมมนา การสังเกตชั้น
เรียน การสาธิต การสัมภาษณ์ อยู่ในระดับมาก ($\mu = 4.48, \sigma = 0.83$) ตามลำดับ และข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด
คือข้อที่ 5 ผู้นิเทศมีการจัดทำแผนการนิเทศภายในโรงเรียน อันประกอบด้วย หลักการเหตุผล วัตถุประสงค์
ของการนิเทศเป้าหมาย แผนการดำเนินการ ปฏิทินการปฏิบัติงาน เครื่องมือนิเทศ กิจกรรมสำคัญ
ทรัพยากรที่ต้องการ และผลที่คาดว่าจะได้รับ อยู่ในระดับมาก ($\mu = 4.25, \sigma = 0.80$)

1.3 ด้านที่ 3 การสร้างสื่อและเครื่องมือนิเทศ รวมเฉลี่ยอยู่ในระดับ มาก ($\mu = 4.41, \sigma = 0.26$)
เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อเรียงลำดับจากค่าเฉลี่ยสูงไปหาต่ำ 3 ลำดับแรก พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุด
คือ ข้อที่ 6 ผู้นิเทศมีการจัดทำคู่มือการนิเทศภายในโรงเรียนเพื่อเป็นแนวทางและสร้างความเข้าใจตรงกัน
ในการปฏิบัติงานของทีมนิเทศ อยู่ในระดับมาก ($\mu = 4.48, \sigma = 0.53$) รองลงมาคือ ข้อที่ 5 ผู้นิเทศมีการ
ประเมินผลการใช้สื่อและเครื่องมือการนิเทศอย่างเหมาะสมอยู่ในระดับมาก ($\mu = 4.47, \sigma = 0.56$) ข้อที่
1 ผู้นิเทศมีการสร้างเครื่องมือการนิเทศที่สอดคล้องกับยุคศตวรรษที่ 21 โดยเน้นการใช้ ICT ในรูปแบบต่าง
ๆ เช่น การใช้สื่อสังคมออนไลน์ การประชุมระบบทางไกล เป็นต้น อยู่ในระดับมาก ($\mu = 4.44, \sigma = 0.66$)
ข้อที่ 4 เครื่องมือการนิเทศที่สร้างขึ้นสามารถสะท้อนและประเมินผลการดำเนินงานได้ อยู่ในระดับมาก
($\mu = 4.44, \sigma = 0.57$) ตามลำดับ และข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ข้อที่ 2 เครื่องมือการนิเทศที่สร้างขึ้น
สามารถเก็บข้อมูลเพื่อเป็นแนวทางในการแก้ปัญหาได้อยู่ในระดับมาก ($\mu = 4.29, \sigma = 0.70$)

1.4 ด้านที่ 4 ด้านการปฏิบัติการนิเทศ รวมเฉลี่ยอยู่ในระดับ มาก ($\mu = 4.56, \sigma = 0.60$)
เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อเรียงลำดับจากค่าเฉลี่ยสูงไปหาต่ำ 3 ลำดับแรก พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุดคือ ข้อ
ที่ 5 ผู้นิเทศมีการสร้างเครือข่ายความร่วมมือในการนิเทศในระดับต่าง ๆ เช่น กลุ่มเครือข่าย หรือระดับเขต
พื้นที่ อยู่ในระดับมากที่สุด ($\mu = 4.66, \sigma = 0.50$) รองลงมาคือ ข้อที่ 2 ปฏิบัติการนิเทศตามขั้นตอน และ
ระยะเวลาที่กำหนดไว้ อยู่ในระดับมากที่สุด ($\mu = 4.58, \sigma = 0.50$) ข้อที่ 3 ปฏิบัติการนิเทศโดยใช้
เครื่องมือที่กำหนดและเหมาะสม อยู่ในระดับมากที่สุด ($\mu = 4.56, \sigma = 0.52$) ตามลำดับและข้อที่มี
ค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ข้อที่ 1 มีการประชุมเตรียมการก่อนการนิเทศเพื่อสร้างความเข้าใจของผู้นิเทศอยู่ใน
ระดับ มาก ($\mu = 4.48, \sigma = 0.54$)

1.5 ด้านที่ 5 ด้านการประเมินผลและรายงานผล รวมเฉลี่ยอยู่ในระดับ มาก ($\mu = 4.36$, $\sigma = 0.28$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อเรียงลำดับจากค่าเฉลี่ยสูงไปหาต่ำ 3 ลำดับแรก พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ ข้อที่ 2 ผู้นิเทศมีการนำผลการประเมินความก้าวหน้าไปปรับปรุงการนิเทศภายในอยู่ในระดับมาก ($\mu = 4.46$, $\sigma = 0.58$) รองลงมาคือ ข้อที่ 1 ผู้นิเทศมีการประเมินความก้าวหน้าในการดำเนินงานนิเทศภายใน อยู่ในระดับมาก ($\mu = 4.37$, $\sigma = 0.74$) ข้อที่ 3 เมื่อเสร็จสิ้นการดำเนินงานในแต่ละปีผู้นิเทศมีการประเมินผลการนิเทศภายในโรงเรียน อยู่ในระดับมาก ($\mu = 4.36$, $\sigma = 0.63$) ข้อที่ 4 ผู้นิเทศมีการจัดทำรายงานผลการนิเทศภายในโรงเรียน อยู่ในระดับมาก ($\mu = 4.36$, $\sigma = 0.67$) ข้อที่ 8 ผู้นิเทศมีการนำปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะไปปรับปรุง พัฒนาการนิเทศภายในโรงเรียนในปีการศึกษาต่อไป อยู่ในระดับมาก ($\mu = 4.36$, $\sigma = 0.74$) ตามลำดับและข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ข้อที่ 7 ผู้นิเทศมีการเผยแพร่ผลการดำเนินการนิเทศภายในโรงเรียนให้ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียทราบ อยู่ในระดับ มาก ($\mu = 4.29$, $\sigma = 0.77$)

2. แนวทางการพัฒนาระบบการนิเทศภายในโรงเรียนของกลุ่มโรงเรียนแม่กุ-มหาวัน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตาก เขต 2 มีข้อเสนอแนะเพื่อใช้เป็นแนวทาง สรุปได้ดังนี้

2.1 ด้านการศึกษาสภาพปัจจุบัน ปัญหาและความต้องการ

มีข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะที่มีความถี่มากที่สุด คือ สถานศึกษาควรบรรจุโครงการนิเทศภายในไว้ในแผนปฏิบัติการประจำปีการศึกษา เพื่อการดำเนินการอย่างเป็นรูปธรรมตามปฏิทินการดำเนินงานของสถานศึกษา รองลงมาคือ สถานศึกษาควรมีการพัฒนาปรับปรุงหลักสูตรสถานศึกษาตามนโยบายและจุดเน้น ให้มีความสอดคล้องกับบริบทของสถานศึกษาและของท้องถิ่นผู้บริหารสถานศึกษาควรจัดให้มีการประชุมวางแผนร่วมกันระหว่างผู้นิเทศและผู้รับการนิเทศ เพื่อสำรวจสภาพปัจจุบัน ปัญหา และความต้องการของทุกฝ่าย ผู้บริหารควรกำหนดครูผู้รับผิดชอบโครงการนิเทศภายใน เพื่อเป็นผู้ประสานงานระหว่างผู้นิเทศและผู้รับการนิเทศ และผู้บริหารสถานศึกษาควรให้ความสำคัญของการใช้กระบวนการนิเทศภายในเพื่อพัฒนาคุณภาพการจัดการเรียนการสอนโดยเน้นให้ผู้เรียนสามารถสร้างองค์ความรู้ด้วยตนเอง

2.2 ด้านการวางแผนการนิเทศ

มีข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะที่มีความถี่มากที่สุด คือ ผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้รับผิดชอบโครงการนิเทศภายในโรงเรียนควรมีการประชุมชี้แจง หลักการ วัตถุประสงค์ ของโครงการนิเทศภายในโรงเรียนให้ทุกฝ่ายทราบในทุกต้นปีการศึกษา รองลงมาคือ ผู้บริหารสถานศึกษาควรให้ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับการนิเทศภายในโรงเรียนร่วมกันกำหนดประเด็นหัวข้อในกิจกรรมการนิเทศภายในโรงเรียนอย่างชัดเจน ผู้บริหารและผู้นิเทศควรกำหนดกิจกรรมการนิเทศที่เหมาะสมกับสภาพปัญหาและความต้องการให้ผู้รับการนิเทศทราบก่อนการนิเทศชั้นเรียน ผู้บริหารสถานศึกษาควรส่งเสริมการทำงานร่วมกันระหว่างผู้นิเทศและผู้รับการนิเทศเพื่อวางแผนการนิเทศภายในโรงเรียนอย่างเป็นระบบ และผู้บริหารสถานศึกษาควรมอบหมายให้ครูผู้รับผิดชอบโครงการนิเทศภายในโรงเรียนกำหนดปฏิทินการนิเทศภายในโรงเรียนไว้ในโครงการนิเทศภายในโรงเรียน

2.3 ด้านการสร้างสื่อและเครื่องมือนิเทศ

มีข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะที่มีความถี่มากที่สุด คือ ผู้บริหารสถานศึกษาควรสนับสนุนการสร้างสื่อให้กับครูผู้สอนในทุกรายวิชา รองลงมาคือ ผู้บริหารควรจัดสรรงบประมาณการศึกษาจากโรงเรียนที่ประสบความสำเร็จด้านการจัดทำเครื่องมือการนิเทศภายในที่มีประสิทธิภาพ ผู้บริหารสถานศึกษาควรให้ความสำคัญกับการนำเทคโนโลยีมาใช้เป็นเครื่องมือการนิเทศภายใน ผู้นิเทศควรสร้างสื่อและเครื่องมือการนิเทศที่เหมาะสมกับบริบทของห้องเรียนหรือรายวิชา และผู้นิเทศควรประเมินผลการใช้สื่อและเครื่องมือนิเทศอย่างเหมาะสม

2.4 ด้านการปฏิบัติการนิเทศ

มีข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะที่มีความถี่มากที่สุด คือ ผู้บริหารสถานศึกษาควรกำหนดให้มีการประชุม วางแผน เพื่อสร้างความเข้าใจที่ตรงกันระหว่างผู้นิเทศและผู้รับการนิเทศก่อนการนิเทศ รองลงมาคือ ผู้นิเทศควรปฏิบัติการนิเทศภายในให้ครบทุกห้องเรียนตามปฏิทินที่ผู้รับผิดชอบโครงการได้กำหนดไว้ ผู้บริหารสถานศึกษาควรให้ความสำคัญกับการกำกับ ติดตาม การนิเทศภายในผู้นิเทศควรปฏิบัติการนิเทศภายในตามขั้นตอน และระยะเวลาที่กำหนดไว้ และผู้นิเทศควรปฏิบัติการนิเทศภายในอย่างเป็นกัลยาณมิตรกับผู้รับการนิเทศ

2.5 ด้านการประเมินผลและรายงานผล

มีข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะที่มีความถี่มากที่สุด คือ สถานศึกษาควรมีการรายงานผลการปฏิบัติการนิเทศภายในให้คณะกรรมการสถานศึกษา ผู้ปกครอง และผู้มีส่วนได้ส่วนเสียทราบทุกปี การศึกษา รองลงมาคือ สถานศึกษาควรจัดทำเอกสารประชาสัมพันธ์เผยแพร่การดำเนินงานที่เป็นแบบอย่างที่ดีในการปฏิบัติการนิเทศ เช่น วารสารประชาสัมพันธ์ของโรงเรียน เป็นต้น ผู้บริหารสถานศึกษาและผู้นิเทศควรมีการคัดเลือกผลงานที่เป็นแบบอย่างในการปฏิบัติที่ดี (Best Practice) และมอบรางวัล สถานศึกษาควรจัดทำรายงานสรุปผลการดำเนินโครงการนิเทศภายในโรงเรียนในทุกปีการศึกษา และสถานศึกษาควรนำปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะไปปรับปรุงพัฒนาการนิเทศภายในโรงเรียนในปีการศึกษาต่อไป

อภิปรายผล

ผลการวิจัย เรื่อง แนวทางการพัฒนากระบวนการนิเทศภายในโรงเรียนของกลุ่มโรงเรียนแม่กุ-มหาวิทยาลัย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตาก เขต 2 สามารถนำผลการวิจัยมาอภิปรายผลได้ ดังนี้

1. สภาพการพัฒนากระบวนการนิเทศภายในโรงเรียนของกลุ่มโรงเรียนแม่กุ-มหาวิทยาลัย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตาก เขต 2 โดยรวมและรายด้าน มีระดับการปฏิบัติเฉลี่ยรวมอยู่ในระดับระดับ มาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่านโยบายของกระทรวงศึกษาธิการ ที่ประกาศให้มีการนิเทศภายในโรงเรียน เพื่อส่งเสริม สนับสนุน และพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษาตามบริบทของ

สถานศึกษา และสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตาก เขต 2 ได้กำหนดนโยบายที่ตอบสนองต่อนโยบายของกระทรวงศึกษาธิการ ให้ความสำคัญกับการนิเทศภายในโรงเรียนโดยจัดทำคู่มือการปฏิบัติงาน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา กลุ่มนิเทศติดตาม และประเมินผล ซึ่งระบุเกี่ยวกับวัตถุประสงค์ ขอบเขตของงานและขั้นตอนการปฏิบัติการนิเทศ และปฏิทินการนิเทศ เพื่อเป็นแนวทางให้กับคณะผู้นิเทศและโรงเรียนในการปฏิบัติการนิเทศ ทั้งนี้กลุ่มโรงเรียนแม่กุ-มทวีน ได้ตระหนักถึงความสำคัญของการนิเทศภายในโรงเรียน เพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาของโรงเรียน พัฒนาบุคลากรครูให้มีความรู้ความสามารถทันต่อการเปลี่ยนแปลงทางสังคม สอดคล้องกับแนวคิดของ ฌอง-ฌัก อักแตง (2560) ที่กล่าวว่า การบริหารแบบมีส่วนร่วม เป็นการบริหารที่ให้ทุกภาคส่วนในสังคมไม่ว่าจะเป็นส่วนของภาคราชการ ภาคท้องถิ่น ภาคเอกชน ตลอดจนผู้ปกครองได้มีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา ทั้งทางตรง ได้แก่ การมีส่วนร่วมในการกำหนดนโยบาย การวางแผนการดำเนินงาน การวัดผล ประเมินผล สำหรับการมีส่วนร่วมในทางอ้อม ได้แก่ การสนับสนุนด้านทรัพยากร หรือปัจจัยที่ส่งเสริมการเรียนรู้ และไปสอดคล้องกับงานวิจัยของ สันต์รัช ศรีคำแท้ (2563) ได้ศึกษาเรื่อง การพัฒนารูปแบบการบริหารจัดการเพื่อพัฒนาระบบการนิเทศภายในสถานศึกษาที่ส่งผลต่อคุณภาพผู้เรียนของโรงเรียนเตรียมอุดมศึกษาพัฒนาการ รัชดา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 2 ผลการวิจัยพบว่า โดยภาพรวมและรายด้าน อยู่ในระดับ มาก

เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านผลการวิจัยสามารถนำมาอภิปรายผลได้ ดังนี้

1.1 ด้านการศึกษาสภาพปัจจุบัน ปัญหาและความต้องการ รวมเฉลี่ยมีการปฏิบัติ อยู่ในระดับ มาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า เนื่องจากสถานศึกษากลุ่มโรงเรียนแม่กุ-มทวีน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตาก เขต 2 มีการประชุมเชิงปฏิบัติการของฝ่ายบริหารงานทั้ง 4 ฝ่าย ในทุก ๆ ปีการศึกษา เพื่อศึกษาข้อมูลในการบริหารสถานศึกษาอย่างครอบคลุม เช่น สภาพบริบทของโรงเรียน ข้อมูลครูและบุคลากรทางการศึกษา รวมไปถึงผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนทุกระดับชั้น อีกทั้งโรงเรียนมีการศึกษาสภาพปัจจุบัน ปัญหาและความต้องการอย่างหลากหลายวิธี เช่น การประชุม คณะกรรมการสถานศึกษา การประชุมผู้ปกครองภาคเรียนละ 1 ครั้ง รวมไปถึงการสัมภาษณ์ผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย และการทำแบบประเมินความพึงพอใจต่อการบริหารจัดการของสถานศึกษา เพื่อนำไปเป็นข้อมูลในการวิเคราะห์สภาพการบริหารงานของสถานศึกษา เพื่อหาจุดเด่นและจุดที่ควรพัฒนาของสถานศึกษา จัดทำแผนพัฒนาการศึกษาและแผนปฏิบัติการประจำปีของสถานศึกษาให้สอดคล้องกับนโยบายของหน่วยงานต้นสังกัด และนำมาประชุมชี้แจงให้ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องรับทราบถึงปฏิทินและแบบแผนของการทำงาน เพื่อให้การทำงานเป็นไปในทิศทางเดียวกัน ส่งผลให้เกิดการทำงานอย่างเป็นระบบและมีประสิทธิภาพ สอดคล้องกับงานวิจัยของ กำชัย ยุกติชาติ (2564) ได้ศึกษาเรื่อง การดำเนินงานการนิเทศภายในโดยใช้ห้องเรียนเป็นฐานของโรงเรียนอนุบาลวัดลูกแกประชาชนูทิศ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรี เขต 2 ผลการวิจัยพบว่า โดยภาพรวมและรายด้าน อยู่ในระดับ มาก

1.2 ด้านการวางแผนการนิเทศ รวมเฉลี่ยมีการปฏิบัติ อยู่ในระดับ มาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าสถานศึกษากลุ่มโรงเรียนแม่กุ-มหาวัน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตาก เขต 2 ได้นำข้อมูลจากการวิเคราะห์ห้องคร่อมมาจัดลำดับความสำคัญ กำหนดประเด็นที่ต้องการพัฒนา และร่วมกันกำหนดแนวทางพัฒนาที่หลากหลายโดยให้ทุกฝ่ายได้มีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็นมีการจัดทำโครงการนิเทศภายในโรงเรียนไว้ในแผนปฏิบัติการของโรงเรียน มีแต่งตั้งคณะกรรมการการนิเทศอย่างชัดเจน มอบหมายภาระงานให้เหมาะสมกับความรู้และความสามารถเฉพาะบุคคลมีการวางแผนการดำเนินงาน มีปฏิทินการนิเทศ และจัดตั้งงบประมาณที่ใช้ในโครงการ มีการประชุมชี้แจงถึงวัตถุประสงค์ ขอบข่ายของการนิเทศ ระยะเวลาให้ทุกฝ่ายรับทราบ และใช้เครื่องมือในการนิเทศอย่างเหมาะสม สอดคล้องกับงานวิจัยของ ทองคำ อำไพ (2564) ได้ศึกษาเรื่อง การพัฒนารูปแบบการนิเทศภายในเพื่อยกระดับคุณภาพการศึกษาสำหรับสถานศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ผลการวิจัยพบว่า โดยภาพรวมและรายด้าน อยู่ในระดับ มาก

1.3 ด้านการสร้างสื่อและเครื่องมือนิเทศ รวมเฉลี่ยมีการปฏิบัติ อยู่ในระดับ มาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า เนื่องจากผู้นิเทศของสถานศึกษากลุ่มโรงเรียนแม่กุ-มหาวัน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตาก เขต 2 มีความรู้และความเชี่ยวชาญในเนื้อหาวิชาที่จะนิเทศเป็นอย่างดี จึงสามารถสร้างเครื่องมือ เลือกวิธีการนิเทศ หรือเทคนิคการนิเทศได้อย่างเหมาะสม และสอดคล้องกับเนื้อหาในการนิเทศ มีการประยุกต์ใช้เทคโนโลยีต่าง ๆ ในศตวรรษที่ 21 เช่น สื่อสังคมออนไลน์ หรือการประชุมทางไกล มาใช้ในการนิเทศภายในโรงเรียน ซึ่งเครื่องมือที่ใช้ในการนิเทศที่สร้างขึ้นนั้น อาจเป็นแบบทดสอบแบบสำรวจ แบบสังเกต แบบบันทึกพฤติกรรมกรรมการจัดการเรียนรู้ แบบบันทึกบรรยากาศในชั้นเรียน โดยคณะกรรมการนิเทศได้มีการนำมาทดลองใช้เพื่อหาข้อบกพร่องของเครื่องมือ และเพื่อให้เครื่องมือที่ใช้ในการนิเทศสามารถเก็บข้อมูลเกี่ยวกับ ข้อดี และปัญหาในการจัดการเรียนการสอน สามารถติดตามความก้าวหน้าของการปฏิบัติงานได้ เพื่อเป็นประโยชน์ในการแก้ปัญหาปรับปรุง และพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษาต่อไป สอดคล้องกับงานวิจัยของ ชลธนา ม่วงหวาน (2564) ได้ศึกษาเรื่อง การนิเทศเพื่อส่งเสริมความสามารถของครูในการพัฒนาผู้เรียนให้มีทักษะแห่งศตวรรษที่ 21 ผลการวิจัยพบว่า โดยภาพรวมและรายด้าน อยู่ในระดับ มาก

1.4 ด้านการปฏิบัติการนิเทศ รวมเฉลี่ยมีการปฏิบัติ อยู่ในระดับ มากที่สุด ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า ผู้นิเทศได้ปฏิบัติงานตามแผนที่ได้กำหนดไว้ มีการประชุมชี้แจงผู้มีส่วนร่วมทุกฝ่ายก่อนการนิเทศ เพื่อสร้างความเข้าใจที่ตรงกันในประเด็นต่าง ๆ ซึ่งคณะกรรมการการนิเทศปฏิบัติการนิเทศได้ตรงประเด็นที่กำหนดใช้เครื่องมือการนิเทศที่เหมาะสม ปฏิบัติการนิเทศตามวันและระยะเวลาที่กำหนดไว้ ให้คำแนะนำ คำปรึกษาแก่คณะครูอย่างเป็นกัลยาณมิตร ปฏิบัติการนิเทศโดยตั้งอยู่บนพื้นฐานของหลักประชาธิปไตย มีการสะท้อนผลการนิเทศแก่ผู้รับการนิเทศ และบอกถึงจุดที่ควรพัฒนาปฏิบัติการนิเทศอย่างสม่ำเสมอ นอกจากนี้ยังมีการส่งเสริมให้คณะครูได้แลกเปลี่ยนความรู้ โดยจัดให้มีชั่วโมงชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (PLC) ในทุก ๆ สัปดาห์ เพื่อส่งเสริมให้ครูได้แลกเปลี่ยนเรียนรู้วิธีการจัดการเรียนรู้ที่เหมาะสม และนำไป

ปฏิบัติเพื่อพัฒนาการจัดการเรียนการสอนของตนเองให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น นอกจากนี้ผู้บริหารยังทำหน้าที่เป็นผู้อำนวยการความสะดวกในการปฏิบัติการนิเทศ โดยจัดหาวัสดุอุปกรณ์ต่าง ๆ เพื่อการปฏิบัติการนิเทศภายในอย่างมีประสิทธิภาพสอดคล้องกับผลงานวิจัยของ พิมพา ตามี (2562) ได้ศึกษาเรื่อง การพัฒนารูปแบบการนิเทศการจัดการศึกษาเรียนรวมในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 1 ผลการวิจัยพบว่า โดยภาพรวมและรายด้าน อยู่ในระดับ มากที่สุด

1.5 การประเมินผลและรายงานผล รวมเฉลี่ยมีการปฏิบัติ อยู่ในระดับ มาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าผู้การนิเทศนั้นได้ใช้กระบวนการทำงานแบบวงจรคุณภาพ ซึ่งประกอบด้วยการวางแผนการปฏิบัติตามแผน การตรวจสอบ และการปรับปรุง จึงเป็นผลให้ภายหลังจากการนิเทศภายในห้องเรียนและให้คำแนะนำแก่ผู้รับการนิเทศแล้วนั้น ผู้นิเทศจะมีการติดตามความก้าวหน้าของผู้รับการนิเทศ ว่าได้ปฏิบัติตามคำแนะนำหรือไม่อย่างไร ในทุก ๆ ปีการศึกษาผู้นิเทศจะจัดทำรายงานสรุปผลการนิเทศภายในโรงเรียนเพื่อเสนอต่อผู้อำนวยการสถานศึกษา เพื่อสะท้อนให้เห็นว่ากระบวนการนิเทศสามารถแก้ปัญหาหรือได้ผลตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้เพียงใด สอดคล้องกับงานวิจัยของ ณัฐพงศ์ ทับสุลิ (2559) ได้ศึกษาเรื่อง การพัฒนาระบบการนิเทศภายในโดยใช้ทีมงานเป็นฐาน สำหรับโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ผลการวิจัยพบว่า โดยภาพรวมและรายด้าน อยู่ในระดับ มาก

2. แนวทางการพัฒนากระบวนการนิเทศภายในโรงเรียน ของกลุ่มโรงเรียนแม่กุ – มหาวัน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตาก เขต 2 เมื่อพิจารณาในแต่ละด้านสามารถนำแนวทางมาอภิปรายผลได้ ดังนี้

2.1 ด้านการศึกษาสภาพปัจจุบัน ปัญหาและความต้องการ

สถานศึกษาควรบรรจุโครงการนิเทศภายในไว้ในแผนปฏิบัติการประจำปีการศึกษา เพื่อการดำเนินการอย่างเป็นรูปธรรมตามปฏิทินการดำเนินงานของสถานศึกษา ควรมีการพัฒนาปรับปรุงหลักสูตรสถานศึกษาตามนโยบายและจุดเน้น ให้มีความสอดคล้องกับบริบทของสถานศึกษาและของท้องถิ่น ผู้บริหารสถานศึกษาควรจัดให้มีการประชุมวางแผนร่วมกันระหว่างผู้นิเทศและผู้รับการนิเทศ เพื่อสำรวจสภาพปัจจุบัน ปัญหา และความต้องการของทุกฝ่าย ผู้บริหารควรกำหนดครูผู้รับผิดชอบโครงการนิเทศภายใน เพื่อเป็นผู้ประสานงานระหว่างผู้นิเทศและผู้รับการนิเทศ และผู้บริหารสถานศึกษาควรให้ความสำคัญของการใช้กระบวนการนิเทศภายในเพื่อพัฒนาคุณภาพการจัดการเรียนการสอนโดยเน้นให้ผู้เรียนสามารถสร้างองค์ความรู้ด้วยตนเอง ทั้งนี้อาจเป็นเพราะผู้ทรงคุณวุฒิเห็นว่า ผู้บริหารสถานศึกษาควรให้ความสำคัญกับการประชุมวางแผนร่วมกันของผู้นิเทศและผู้รับการนิเทศเพื่อสำรวจสภาพปัจจุบัน ปัญหา และความต้องการก่อนการนิเทศ สอดคล้องกับผลงานวิจัยของ วิชนีย์ ทศตะ (2562) ได้ศึกษาเรื่อง การพัฒนารูปแบบการนิเทศภายในสำหรับโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ผลการวิจัยพบว่า โดยภาพรวมและรายด้าน อยู่ในระดับ มาก

2.2 ด้านการวางแผนการนิเทศ

ผู้บริหารสถานศึกษาและผู้รับผิดชอบโครงการนิเทศภายในโรงเรียนควรมีการประชุมชี้แจงหลักการ วัตถุประสงค์ ของโครงการนิเทศภายในโรงเรียนให้ทุกฝ่ายทราบในทุกต้นปีการศึกษา ผู้บริหารสถานศึกษาควรให้ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับการนิเทศภายในโรงเรียนร่วมกันกำหนดประเด็นหัวข้อในกิจกรรมการนิเทศภายในโรงเรียนอย่างชัดเจน ผู้บริหารและผู้นิเทศควรกำหนดกิจกรรมการนิเทศที่เหมาะสมกับสภาพปัญหาและความต้องการให้ผู้รับการนิเทศทราบก่อนการนิเทศชั้นเรียน ผู้บริหารสถานศึกษาควรส่งเสริมการทำงานร่วมกันระหว่างผู้นิเทศและผู้รับการนิเทศเพื่อวางแผนการนิเทศภายในโรงเรียนอย่างเป็นระบบ และผู้บริหารสถานศึกษาควรมอบหมายให้ครูผู้รับผิดชอบโครงการนิเทศภายในโรงเรียนกำหนดปฏิทินการนิเทศภายในโรงเรียนไว้ในโครงการนิเทศภายในโรงเรียน ทั้งนี้อาจเป็นเพราะผู้ทรงคุณวุฒิเห็นว่า ผู้บริหารสถานศึกษาควรมีการกำหนดรูปแบบ หรือปฏิทินการปฏิบัติการนิเทศภายในร่วมกัน โดยทุกฝ่ายควรร่วมกันวางแผนและกำหนดกิจกรรมการนิเทศภายในที่เหมาะสมกับสภาพปัจจุบัน ปัญหา และความต้องการ สอดคล้องกับผลงานวิจัยของ สาลินี สุขศิริ (2564) ได้ศึกษาเรื่องการพัฒนากระบวนการนิเทศภายใน APPIE เพื่อส่งเสริมความสามารถในการจัดการเรียนการสอนวิชาภาษาไทย พื้นฐานของครูโรงเรียนวัดบัวขวัญ (มีทักษะสูง) ผลการวิจัยพบว่าโดยภาพรวมและรายด้าน อยู่ในระดับ มากที่สุด

2.3 ด้านการสร้างสื่อและเครื่องมือนิเทศ

ผู้บริหารสถานศึกษาควรสนับสนุนการสร้างสื่อให้กับครูผู้สอนในทุกรายวิชา ควรจัดสรรงบประมาณการศึกษาจากโรงเรียนที่ประสบความสำเร็จด้านการจัดทำเครื่องมือการนิเทศภายในที่มีประสิทธิภาพ ผู้บริหารสถานศึกษาควรให้ความสำคัญกับการนำเทคโนโลยีมาใช้เป็นเครื่องมือในการนิเทศภายใน ผู้นิเทศควรสร้างสื่อและเครื่องมือการนิเทศที่เหมาะสมกับบริบทของห้องเรียนหรือรายวิชา และผู้นิเทศควรประเมินผลการใช้สื่อและเครื่องมือนิเทศอย่างเหมาะสม ทั้งนี้อาจเป็นเพราะผู้ทรงคุณวุฒิเห็นว่า การสร้างสื่อและเครื่องมือนิเทศที่มีประสิทธิภาพนั้นควรต้องได้รับการสนับสนุนที่ดีจากผู้บริหารสถานศึกษาทั้งด้านงบประมาณ การศึกษาครู และการบริหารจัดการสื่อเทคโนโลยีที่ทันสมัยให้กับครูผู้สอนในแต่ละรายวิชา สอดคล้องกับแนวคิดของ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน แนวทางการนิเทศภายในโดยใช้ห้องเรียนเป็นฐานเพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียน (2562) ที่กล่าวว่า สื่อและเครื่องมือนิเทศเป็นสิ่งที่จะช่วยให้การนิเทศมีประสิทธิภาพ บรรลุวัตถุประสงค์ และเป็นสิ่งที่ช่วยเก็บรายละเอียดที่ผู้รับการนิเทศไม่สามารถแสดงออกมาได้ และสามารถเก็บข้อมูลนำมาเปรียบเทียบผลที่เกิดขึ้นเพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนา และสิ่งที่ทำให้มีความเข้าใจตรงกันระหว่างผู้นิเทศและผู้รับการนิเทศ

2.4 ด้านการปฏิบัติการนิเทศ

ผู้บริหารสถานศึกษาควรกำหนดให้มีการประชุม วางแผน เพื่อสร้างความเข้าใจที่ตรงกันระหว่างผู้นิเทศและผู้รับการนิเทศก่อนการนิเทศ ผู้นิเทศควรปฏิบัติการนิเทศภายในให้ครบทุกห้องเรียนตามปฏิทินที่ผู้รับผิดชอบโครงการได้กำหนดไว้ ผู้บริหารสถานศึกษาควรให้ความสำคัญกับการกำกับ

ติดตาม การนิเทศภายใน ผู้นิเทศควรปฏิบัติการนิเทศภายในตามขั้นตอน และระยะเวลาที่กำหนดไว้ และผู้
นิเทศควรปฏิบัติการนิเทศภายในอย่างเป็นกัลยาณมิตรกับผู้รับการนิเทศ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะผู้ทรงคุณวุฒิ
เห็นว่า การปฏิบัติการนิเทศภายในจะบรรลุเป้าหมายที่ตั้งไว้นั้นผู้บริหารสถานศึกษาควรมีการประชุม
วางแผน ร่วมกัน มีการกำหนดประเด็นหัวข้อที่ชัดเจน และดำเนินการตามกรอบระยะเวลาที่กำหนดไว้ และ
ผู้บริหารควรมีการกำกับ ติดตามอย่างสม่ำเสมอ สอดคล้องกับแนวคิดของ สำนักงานคณะกรรมการ
การศึกษาขั้นพื้นฐาน แนวทางการนิเทศการจัดการเรียนรู้เชิงรุก (2564) ที่กล่าวว่า การปฏิบัติการนิเทศเป็น
ขั้นตอนที่ผู้นิเทศเข้าพบผู้รับการนิเทศ ผ่านกิจกรรมการนิเทศ โดยใช้รูปแบบหรือวิธีการที่ผู้นิเทศนำมาใช้
ปฏิบัติจริง ซึ่งจะช่วยให้การดำเนินการนิเทศบรรลุเป้าหมาย กิจกรรมการนิเทศมีมากมาย ซึ่งผู้นิเทศ
สามารถเลือกใช้ให้เหมาะสมกับจุดมุ่งหมายของการนิเทศแต่ละครั้ง เพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดแก่ผู้รับการ
นิเทศและผู้เรียน

2.5 ด้านการประเมินผลและรายงานผล

สถานศึกษาควรมีการรายงานผลการปฏิบัติการนิเทศภายในให้คณะกรรมการ
สถานศึกษา ผู้ปกครอง และผู้มีส่วนได้ส่วนเสียทราบทุกปีการศึกษา สถานศึกษาควรจัดทำเอกสาร
ประชาสัมพันธ์เผยแพร่การดำเนินงานที่เป็นแบบอย่างที่ดีในการปฏิบัติการนิเทศ เช่น วารสาร
ประชาสัมพันธ์ของโรงเรียน เป็นต้น ผู้บริหารสถานศึกษาและผู้นิเทศควรมีการคัดเลือกผลงานที่เป็น
แบบอย่างในการปฏิบัติที่ดี (Best Practice) และมอบรางวัล สถานศึกษาควรจัดทำรายงานสรุปผลการ
ดำเนินโครงการนิเทศภายในโรงเรียนในทุกปีการศึกษา และสถานศึกษาควรนำปัญหา อุปสรรค และ
ข้อเสนอแนะไปปรับปรุงพัฒนาการนิเทศภายในโรงเรียนในปีการศึกษาต่อไป สอดคล้องกับผลงานวิจัยของ
ณัฐพงศ์ ทับสุลิ (2559) ได้ศึกษาเรื่อง การพัฒนาระบบการนิเทศภายในโดยใช้ทีมงานเป็นฐาน สำหรับ
โรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ผลการวิจัยพบว่า โดยภาพรวม
และรายด้าน อยู่ในระดับ มาก

ข้อเสนอแนะการวิจัย

1. ข้อเสนอแนะสำหรับการนำผลการวิจัยไปใช้

1.1 ข้อเสนอแนะระดับนโยบาย สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาควรมีการจัดอบรมเชิง
ปฏิบัติการให้ผู้บริหารสถานศึกษาและผู้นิเทศ เกี่ยวกับทักษะการนิเทศภายใน การสังเกตชั้นเรียน และการ
ให้ข้อเสนอแนะอย่างสร้างสรรค์

1.2 ข้อเสนอแนะระดับองค์กร สถานศึกษาควรแต่งตั้งคณะกรรมการนิเทศภายในอย่างเป็น
ทางการ มีบทบาทหน้าที่และแผนการดำเนินงานที่ชัดเจน

1.3 ข้อเสนอแนะระดับบุคคล ผู้บริหารควรเป็นผู้นำทางวิชาการด้านการนิเทศที่ชัดเจน
ส่งเสริม สนับสนุนอย่างเต็มกำลังทุกด้าน สร้างขวัญกำลังใจแก่ผู้นิเทศและผู้รับการนิเทศ สร้างกระบวนการ
นิเทศภายในสถานศึกษาให้เป็นระบบหนึ่งที่มีทั้งคุณภาพและประสิทธิภาพ

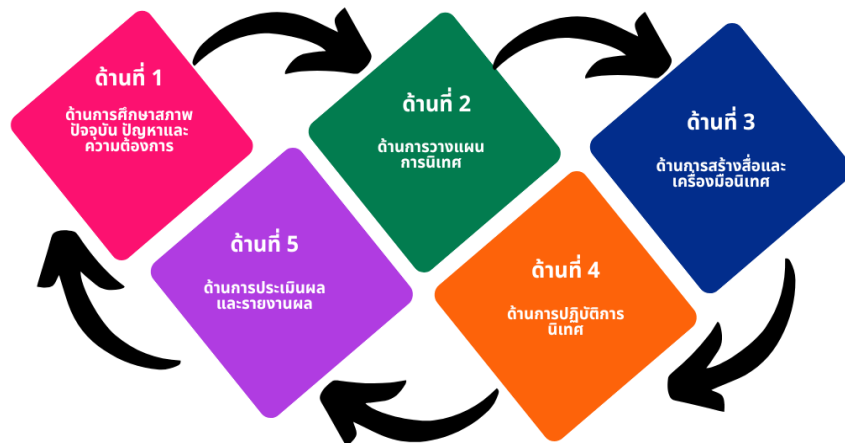
2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

- 2.1 ควรทำวิจัยเกี่ยวกับสภาพปัจจุบัน ปัญหา และความต้องการ ที่ส่งเสริมกระบวนการนิเทศภายในของครูผู้สอน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
- 2.2 ควรทำวิจัยเกี่ยวกับการวางแผนการนิเทศภายในโรงเรียน ที่ส่งเสริมกระบวนการนิเทศภายในของครูผู้สอน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
- 2.3 ควรทำวิจัยเกี่ยวกับการสร้างสื่อและเครื่องมือนิเทศ ที่ส่งเสริมกระบวนการนิเทศภายในของครูผู้สอน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
- 2.4 ควรทำวิจัยเกี่ยวกับการปฏิบัติการนิเทศ ที่ส่งเสริมกระบวนการนิเทศภายในของครูผู้สอน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
- 2.5 ควรทำวิจัยเกี่ยวกับการประเมินผลและรายงานผล ที่ส่งเสริมกระบวนการนิเทศภายในของครูผู้สอน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา

องค์ความรู้ใหม่

กระบวนการนิเทศภายใน 5 ด้าน

กระบวนการนิเทศภายในโรงเรียนมีจุดมุ่งหมายเพื่อยกระดับคุณภาพการจัดการเรียนรู้ของครู และส่งเสริมการพัฒนาผู้เรียนของสถานศึกษาอย่างเป็นระบบ โดยอาศัยความร่วมมือกันของทุกฝ่ายเพื่อให้เกิดการจัดการศึกษาของสถานศึกษาดำเนินไปอย่างมีประสิทธิภาพและสามารถปรับปรุง แก้ไข เพื่อพัฒนากระบวนการจัดการเรียนการสอนของครูผู้สอนอย่างยั่งยืน

กระบวนการนิเทศภายในโรงเรียนทั้ง 5 ด้าน มีความสำคัญต่อการนิเทศภายในโรงเรียนของกลุ่มโรงเรียนแม่กุ-มทววัน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตาก เขต 2 โดยผู้บริหารสถานศึกษาต้องให้ความสำคัญกับการนำกระบวนการนิเทศภายในโรงเรียนมาบริหารจัดการสถานศึกษาให้เกิดประโยชน์สูงสุดกับผู้เรียน ซึ่งการนิเทศภายในโรงเรียนมีจุดมุ่งหมายเพื่อยกระดับคุณภาพการจัดการเรียนรู้ของครู และส่งเสริมการพัฒนาผู้เรียนของสถานศึกษาอย่างเป็นระบบ โดยอาศัยความร่วมมือกันของทุกฝ่าย ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา ครูผู้สอน ผู้ปกครอง ตลอดจนผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง เพื่อให้การจัดการศึกษาของ

สถานศึกษาดำเนินไปอย่างมีประสิทธิภาพและสามารถปรับปรุง แก้ไข เพื่อพัฒนากระบวนการจัดการเรียนการสอนของครูผู้สอนอย่างยั่งยืน

เอกสารอ้างอิง

- กระทรวงศึกษาธิการ. (2551). *หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551*. โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย จำกัด.
- กำชัย ยุกติชาติ. (2564). *การดำเนินการนิเทศภายในโดยใช้ห้องเรียนเป็นฐานของโรงเรียนอนุบาลวัดลูกแก ประชาชนุทิศ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรี เขต 2. การค้นคว้าอิสระปริญญามหาบัณฑิต สาขาบริหารการศึกษาแผน ข บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร*.
- ชลณา ม่วงหวาน. (2564). *การนิเทศเพื่อส่งเสริมความสามารถของครูในการพัฒนาผู้เรียนให้มีทักษะแห่งศตวรรษที่ 21. กลุ่มนิเทศ ติดตาม และประเมินผลการจัดการศึกษาสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรี เขต 2*.
- ณรงค์ อภัยใจ. (2560). *รูปแบบการบริหารจัดการศึกษา เพื่อส่งเสริมอาชีพสำหรับเด็กด้อยโอกาส โรงเรียนในโครงการตามพระราชดำริ. วิทยานิพนธ์ปริญญาดุษฎีบัณฑิต คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่*.
- ณัฐพงศ์ ทับสุลิ. (2559). *การพัฒนาระบบการนิเทศภายในโดยใช้ทีมงานเป็นฐาน สำหรับโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษา ดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม*.
- ทองคำ อำไพ. (2564). *การพัฒนารูปแบบการนิเทศภายในเพื่อยกระดับคุณภาพการศึกษาสำหรับสถานศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. ปริญญาการศึกษา ดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารและพัฒนการศึกษา มหาวิทยาลัยมหาสารคาม*.
- บุญชม ศรีสะอาด. (2560). *การวิจัยเบื้องต้น (พิมพ์ครั้งที่ 10) ฉบับปรับปรุงใหม่. บริษัทสุวีริยาสาส์น จำกัด. พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ ฉบับที่ 4 พ.ศ. 2562. 1 พฤษภาคม 2562. ราชกิจจานุเบกษา. เล่ม 136 ตอนที่ 57 ก หน้า 49-53*.
- พิมพ์ ตามี. (2561). *การพัฒนารูปแบบการนิเทศการจัดการศึกษาเรียนรวมในโรงเรียนเรียนรวม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 1. สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ*.
- วิชญ์ ทศตะ. (2562). *การพัฒนารูปแบบการนิเทศภายในสำหรับโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ. วิทยานิพนธ์ ครุศาสตร์ มหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารและพัฒนการศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร*.

- สันต์ธวัช ศรีคำแท้. (2563). การพัฒนารูปแบบการบริหารจัดการเพื่อพัฒนากระบวนการนิเทศภายใน
สถานศึกษาที่ส่งผลต่อคุณภาพผู้เรียนของโรงเรียนเตรียมอุดมศึกษาพัฒนาการรัชดา สังกัด
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 2. โรงเรียนเตรียมอุดมศึกษา
พัฒนาการรัชดา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 2 สำนักงาน
คณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน.
- สาลินี สุขศิริ. (2564). การพัฒนากระบวนการนิเทศภายใน APPIE เพื่อส่งเสริมความสามารถในการจัด
การเรียนการสอนวิชาภาษาไทยพื้นฐานของครูโรงเรียนวัดบัวขวัญ (มีທໍບຣາຊກຸ້ຣ໌ບຳຣຸ່ງ). โรงเรียน
วัดบัวขวัญ (มีທໍບຣາຊກຸ້ຣ໌ບຳຣຸ່ງ) สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตาก เขต 1
สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ.
- สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตาก เขต 2. (2566). แผนพัฒนาการศึกษา พ.ศ. 2566-2570.
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตาก เขต 2.
- สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตาก เขต 2. (2566). รายงานผลการดำเนินงานประจำปี
งบประมาณ พ.ศ.2566. สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตาก เขต 2.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2562). แนวทางการนิเทศภายในโดยใช้ห้องเรียนเป็นฐาน
เพื่อพัฒนาคุณภาพของผู้เรียน. หน่วยศึกษานิเทศก์ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน
กระทรวงศึกษาธิการ.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2564). แนวทางการนิเทศเพื่อพัฒนาและส่งเสริมการ
จัดการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning) ตามนโยบายลดเวลาเรียน เพิ่มเวลารู้. หน่วย
ศึกษานิเทศก์ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ.
- อดุลย์ แสนสืบ. (2565). แนวทางการพัฒนาการนิเทศการศึกษาของโรงเรียนในศูนย์เครือข่ายคุณภาพ
การศึกษาบางสะพานน้อย 3 (ไชยราช) สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา
ประจวบคีรีขันธ์ เขต 1. การค้นคว้าอิสระปริญญาโท สาขาบริหารการศึกษา แผน ข บัณฑิต
วิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร.